

Ὁ Ἐρατοσθένης περὶ τοῦ νέου κόσμου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχῆς ἑορτασθῆσόμενης τετρακοσιετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἦν εὐκαιρίαν τοσαῦτα γράφονται καὶ δὴ γραφῶσι περὶ τοῦ Κολόμβου καὶ περὶ τῶν πρὸ τοῦ Κολόμβου ἀνακαλυψάντων τὴν Ἀμερικὴν, κατάλληλον νομίζομεν ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας περὶ ἐνὸς ἀρχαίου σοφωτάτου Ἑλληνος, ὅστις πρὸ δισχιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐξέφρασε ῥητῶς τὴν γνώμην ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλος κόσμος, πλὴν τοῦ τότε γνωστοῦ.

Ὅτι ἡ γῆ εἶνε σφαιροειδὴς ἦτο ἤδη γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας φιλοσόφους. Μόνον περὶ τοῦ μεγέθους τῆς γῆνις σφαίρας ἐπεκράτει διαφωνία.

Διακόσια περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ ὁ Ἀλεξανδρινὸς σοφὸς Ἐρατοσθένης ἐπεχείρησε πρῶτος νὰ καταμετρήσῃ τὸ μέγεθος μιᾶς μοίρας τῆς περιφέρειας τῆς γῆς, καὶ εἶτα νὰ εὕρῃ δι' ὑπολογισμοῦ τὸ μέγεθος τῆς ὅλης περιφέρειας. Τὴν πρώτην ταύτην καταμέτρησιν ἐξέτελεσε μεταξὺ τῆς Συνένης, τοῦ σημερινοῦ Ἀσσουάν παρὰ τῷ Νείλῳ, καὶ τῆς πόλεως Ἀλεξανδρείας. Ὁ Ἐρατοσθένης εὗρε τότε δι' ὑπολογισμῶν ὅτι τὸ μέγεθος τῆς περιφέρειας τῆς γῆς εἶνε 252000 στάδια, τοῦτ' ἔστιν 5323 γεωγραφικὰ μίλια. Ἄν παραβάλλωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον πρὸς τὸ πραγματικὸν μέγεθος τῆς περιφέρειας τῆς γῆς, ὅπερ ὡς γνωστὸν εἶνε 5400 μίλια, βλέπομεν ὅτι ὁ Ἐρατοσθένης ἐπλησίασεν ἐγγύτατα πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὸ λαμπρότατον τοῦτο κατόρθωμα τῆς ἀρχαίας φυσικῆς ἐπιστήμης φαίνεται ἡμῖν ἐπὶ λαμπρότερον καὶ θαυμασιώτερον ἂν λάβωμεν ὅπ' ὄψει καὶ τὴν ἀκρίβειαν, μετ' ἧς ὁ Ἐρατοσθένης ὥρισε τὴν ἐπὶ τῆς γῆνις σφαίρας θέσιν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Ἡ μεταξὺ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἰσπανίας καὶ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀσίας ἀπόστασις (κατ' ἀνατολικὴν διεύθυνσιν) περιελάμβανε, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἐρατοσθένους, 120 μοίρας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὅλη περιφέρεια τῆς γῆς διηρεῖτο εἰς 360 μοίρας, ἡ ἔκτασις τῶν χωρῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐκάλυπτε τὸ 1/3 τῆς γῆνις σφαίρας. Τὰ 2/3 αὐτῆς ἦσαν ἄγνωστα. Καὶ οὗτος ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ Ἐρατοσθένους πλησιάζει ἐγγύτατα πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὡς ἕκαστος δύναται νὰ ἴδῃ ἐπὶ μιᾶς ὑδρογείου σφαίρας. Ἀλλ' ὁ Ἐρατοσθένης ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν του τοῦτων καὶ ἄλλα συμπεράσματα. Ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο δυνατόν ὁ περίπλους τῆς γῆς, καὶ ὥρισεν ἀκριβῶς, πῶς ἡδύνατό τις νὰ πλεύσῃ ἐξ Ἰσπανίας εἰς τὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, προσθεὶς ὅτι μόνῃ ἰσως ἡ μεγάλη ἔκτασις τοῦ ὠκεανοῦ ἡδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πλοῦν τοῦτον, διότι ἡ οἰκουμένη γῆ κατέχει ἐν μόνον τριτημῶριον τῆς γῆνις περιφέρειας. «Οἰκουμένην δὲ γῆν» προσέθηκεν ὁ Ἐρατοσθένης «ὀνομάζομεν ἐκεῖνο μόνον τὸ μέρος τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς οἰκοῦμεν καὶ γινώσκουμεν. Εἶνε ὅμως δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζῶνῃ καὶ ἄλλῃ ἡπειρος, μάλιστα δὲ καὶ πλείονες κατοικουμέναι ἡπειροί.»

Τοιοῦτοτρόπως τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τὰς Ἰνδίας θαλασσίας ὁδοῦ ἐλύθη θεωρητικῶς πρὸ δισχιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, καὶ δὴ μετὰ θαυμασίας τῷ ὄντι ἐπιτυχίας, ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὑποδείξαντος συνάμα ὅτι ἦτο δυνατόν καὶ ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς νέας ἡπείρου!

Ἡ νῆσος Jean-de-Mayen. Μεταξὺ τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῆς Σπιτσεβέργης κεῖται ἡ νῆσος Jean-de-Mayen, εἰς ἣν σκοποῦσι νὰ μεταβῶσι κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ καὶ νὰ διαμείνωσιν ἐπὶ τινι χρόνῳ δύο Γάλλοι ἐπιστήμονες, ὁ Georges Rouchet καὶ ὁ Ch. Rabot, οἵτινες καὶ πρότερον πολλάκις ἐπεχείρησαν ὁμοίως ἐκδρομὰς εἰς τὰ βορειότατα μέρη τῆς Εὐρώπης, χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε τῇ ἀληθείᾳ ὁ τι φρικώδες καὶ ἀπελπιστικὸν δυνάται τις νὰ φαντασθῇ. Οὐδαμῶς ἀλλαχοῦ συναντᾷ τις τοσοῦτον εὐρεῖς παγετώνας, ἐπιστεφομένους ὑπὸ τοῦ γιγαντῶδους ὄρους Beerenberg. Οὐδαμῶς ἀλλαχοῦ ἡ παγωμένη φύσις τοῦ Βορρᾶ παρουσιάζεται μετὰ τοσοῦτον τραγικῆς μεγαλοπρεπείας. Φαντάσθητε τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα, συμπαγέντας αἰφνης καὶ ἀποκρυσταλλωθέντας κατὰ τὴν πτώσιν των. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἐντύπωσις ἣν ἀπεκόμισαν πάντες οἱ διελθόντες ἐκεῖθεν...

Ἐν τῇ νήσῳ Jean-de-Mayen συνέβη ποτὲ τραγικώτατόν τι δράμα ἐκ τῶν φρικωδεστάτων. Συνέβη κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα, ἀλλὰ μόλις πρὸ τινῶν ἐτῶν Ἀγγλοὶ τινες ναῦται ἀνεῦρον ἐκεῖ ἐν ἡμερολόγιον, ὅπερ περιεῖχεν ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ φοβεροῦ τοῦτου δράματος. Ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦτ' ἦσαν ἀναγεγραμμέναι ὅλαι αἱ φρικαῶδεις περιπέτειαι τῆς ἀγωνίας ἐπὶ τὰ ἀνθρώπων.

Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἦσαν Ὀλλανδοί, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μιᾶς Ἑταιρείας, ἣτις εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἐρεῦνας καὶ ἀνακαλύψει αὐτῆς μέχρι τοῦ βορείου πόλου. Οἱ ἐπὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ἔλαβον τὴν ἐντολὴν νὰ διαχειμάρωσιν ἐπὶ τῆς νήσου ἐκείνης τῶν πάγων, ὅπως κάμωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ, καὶ μετὰ θαυμαστοῦ θάρρους ἀνεδέχθησαν τὴν ἀνήκουστον ταύτην ἐντολὴν.

Ἀπεριβάσθησαν λοιπὸν ἐκεῖ, μετὰ τῶν ἀναγκαίων προμηθειῶν, καὶ ἱδρυσαν μίαν οἰκίαν, τῆς ὁποίας τὰ ἀπαισία λείψανα ἐσφάζοντο εἰσέτι ἐκεῖ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Εὐθὺς ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας ἤρχισαν νὰ ὑποφέρωσι τὰ πάνδαινα ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ψύχους. Δὲν ἡδύνατον πλεὺν νὰ ἐξέλθωσι. Ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτῶν εὐρέθη σημειωμένη καὶ ἡ ἐξῆς λεπτομέρεια, ὅτι εἰς ἀπόστασιν ἐξ ὀδοῦ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐν βυτίον, περιέχον κρέας ἄρκτου, ἐπάγωσε.

Εἶχον φθάσῃ ἐκεῖ εὐρωστοί, ἰσχυροί, πλήρεις ζωῆς καὶ ἐνεργείας, καὶ μετὰ ἓνα μῆνα κατήντησαν ὑπὸ τοῦ ἀπεριγράπτου ῥίγους εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς ἐξαντλήσεως.

Ἐν τῇ υπερηφάνῳ συναισθήσει τῆς δυνάμεως των εἶχον ἀψηφίσῃ τὴν δριμύτητα τῶν στοιχείων. Ἦδη ἡ φύσις ἐξεδικεῖτο.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, κατατρυχόμενοι ὑπὸ τοῦ ψύχους, ὑπέκυπτον, ἐγκαταλελειμμένοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τῶν πάγων, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐλπίσωσι καμμίαν βοήθειαν. Οἱ ἐγκαταλιπόντες αὐτοὺς ἐκεῖ ἐμελλον νὰ ἐλθῶσι πρὸς ἀναζήτησιν των, μόλις τὸ ἐπόμενον ἔαρ.

Ἦλθον, ἀλλὰ δὲν εὗρον εἰμὴ πτώματα.

Εἰ καὶ διέτρευσαν ἐν τῷ μεταξὺ διακόσια ἔτη, οἱ ἀνακαλύψαντες τὸ ἡμερολόγιον ἐκεῖνο ναῦται μετὰ βαθείας συγκινήσεως ἀνέγνωσαν τὰς σημειώσεις ταύτας, τὰς γραφείας ἐν μέσῳ τῶν φοβερωτάτων βασάνων ὑπὸ τῶν θυμάτων ἐκείνων τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ γραφὴς εἶχε πέσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ τελευταίου ἐπιστήσαντος. «Ἐυρίσκομεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπίαν» ἔγραψεν οὗτος. «Οἱ σύντροφοί μου πάντες οὔτε πρὸς ἀλλήλους οὔτε πρὸς ἑαυτοὺς δύνανται νὰ παράσχωσι τὴν ἐλαχίστην βοήθειαν. Ὀλον λοιπὸν τὸ βάρος εἶνε ἐπάνω μου. Εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ! Θὰ κάμω τὸ καθήκόν μου, ἐφ' ὅσον ἔχω τὴν δύναμιν...»

Ἐπειτα, οὐδὲν πλεον.

Τὸ τετράδιον, ἐπὶ δύο αἰῶνας ἔμεινεν ἀνοικτὸν εἰς αὐτὴν τὴν ἀπαισίαν σελίδα. Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις κατ'ἐκείνην ἡ νῆσος Jean-de-Mayen ἐπὶ τινος μῆνας. Τάφοι μόνον ἀναμνηστικοὺς τὴν διαβάσιν ἀνθρώπου ἐκ τοῦ ἀζένου ἐκείνου ἐδάφους τῶν πάγων.

Α. Π. Ρ.

Διεθνὴς ἐκδόσις ποτῶν. Κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Μάϊον γενήσεται ἐν Παρίσις, ἐν τῇ μεγάλῃ Στοᾷ τῶν μηχανῶν, κατὰ τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεος κειμένη, διεθνὴς ἐκδόσις οἰνοπνευματωδῶν ἐν γένει ποτῶν, οἶνων, οἰνοπνεύματος ἰδία, ξύδου, μηλίτου καὶ τῶν τοιούτων, τὴν ἐπίταμον δὲ προσδρεῖαν τῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις δὴ παρασκευάσῃ τὴν ὄντως περίεργον ἐπιχείρησιν ἀνάλαβεν ἤδη ὁ ὑπουργὸς τῆς γεωργίας. Αἱ πλείστα χῶραι, ἐν αἷς παράγονται σχετικὰ προϊόντα, ἐδήλωσαν ἀπὸ τοῦδε τὴν συμμετοχὴν των, ὅση δὲ πλείστη προσοχὴ ἀποδοθήσεται εἰς τὸ μηχανικὸν τῆς ἐκδόσεως τμήμα καὶ εἰς αὐτὸ δὴ συμφορηθῶσι παντὸς εἶδους μηχανήματα, χρήσιμα πρὸς τὴν παραγωγὴν τῶν διαφόρων ποτῶν, δὴ κτισθῶσι καὶ κλίβανοι καὶ ζυθοποιεῖα, μάλιστα δὲ τὰ ἀφορῶντα τὴν βιομηχανικὴν παρασκευὴν τῶν οἶνων δὴ ἐκτεθῶν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Τὴν κοινὴν περιέργειαν δὴ ἐφέλκεται ὅλως πρωτότυπον τῆς ἐκδόσεως τμήμα, ἐκεῖνο δηλονότι, ἐν ᾧ δὴ δεικνύεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς τὴν ζύμωσιν καὶ τὴν βράσιν.